Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZ-BORDONE
od 18. rujna 2019.[1]

Predmet C-678/18

Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlande

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Dopuštenost – Članak 267. UFEU-a – Pojam spora – Žalba za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku – Nepromijenjenost situacije o kojoj je odlučeno u pobijanoj presudi – Dizajn – Privremene mjere, uključujući zaštitne mjere – Nadležnost nacionalnih prvostupanjskih sudova za rješavanje postupaka privremene pravne zaštite – Isključiva nadležnost sudova za dizajn Zajednice”

1. Uredbom (EZ) br. 6/2002[2] utvrđeno je da države članice na svojim područjima imenuju jedan ili više „sudova za dizajn Zajednice” koji imaju isključivu nadležnost za rješavanje određenih tužbi, odnosno tužbi zbog povrede i tužbi za proglašavanje dizajna Zajednice ništavim (članak 81.).

2. Nizozemska je u okviru provedbe navedene ovlasti tu isključivu nadležnost dodijelila Rechtbanku Den Haag (Sud u Haagu, Nizozemska) te je isto tako jednom od njegovih sudaca dodijelila nadležnost za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere.

3. Međutim, Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) dvoji u pogledu usklađenosti potonje odredbe (odnosno, one kojom se utvrđuje da je sudac suda specijaliziranog za dizajn Zajednice sa sjedištem u Haagu jedini nadležan za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u sporovima iz članka 81. Uredbe br. 6/2002) s drugim odredbama te uredbe.

4. Ta dvojba suda koji je uputio zahtjev proizlazi iz polemike koja je nastala u Nizozemskoj, gdje su se različiti prvostupanjski i drugostupanjski sudovi, koji nemaju svojstvo sudova za dizajn Zajednice, proglasili nadležnima za rješavanje zahtjeva za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere u postupcima povodom tužbe zbog povrede ili tužbe za proglašavanje navedenog dizajna ništavim.

I. Pravni okvir

A. Pravo Unije: Uredba br. 6/2002

5. Glava IX. odnosi se na „Nadležnost i postupanje u pravnim postupcima koji se odnose na dizajn Zajednice”.

1 Izvorni jezik: španjolski

2 Uredba Vijeća od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice (SL 2002., L 3, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 13., svezak 24., str. 45. i ispravak SL 2018., L 72, str. 42.)

6. Odjeljak 2. te glave, koji obuhvaća članke 80. do 92., odnosi se na „Sporov[e] u vezi s povredama i valjanosti dizajna Zajednice”.

7. Na temelju članka 80. („Sudovi za dizajn Zajednice”):

„1. Države članice na svojim područjima imenuju što je moguće manji broj nacionalnih sudova i vijeća prvog i drugog stupnja (sudovi za dizajn Zajednice) koji obavljaju zadaće koje su im dodijeljene ovom Uredbom.

[…]”

8. Članak 81. („Nadležnost za povrede i valjanost”) glasi kako slijedi:„Sudovi za dizajn Zajednice imaju isključivu nadležnost:

(a) za tužbe zbog povrede i – ako su dopuštene prema nacionalnom pravu – tužbe u odnosu na prijetnju povredom dizajna Zajednice;

(b) za tužbe u vezi proglašavanja nepostojanja povrede dizajna Zajednice, ako su dopuštene prema nacionalnom pravu;

(c) za tužbe za proglašavanje neregistriranog dizajna Zajednice ništavim;

(d) za protutužbe za proglašavanje ništavosti dizajna Zajednice podnesene u vezi s tužbama iz točke (a).

9. Članak 90. („Privremene mjere, uključujući zaštitne mjere”) glasi:

„1. Sudovima države članice, uključujući sudove za dizajn Zajednice, može biti podnesen zahtjev za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, u odnosu na dizajn Zajednice koje su na raspolaganju prema pravu te države u odnosu na nacionalna prava dizajna čak i ako je, prema ovoj Uredbi, stvarno nadležan sud za dizajn Zajednice druge države članice.

2. U postupcima koji se odnose na privremene mjere, uključujući i zaštitne mjere, dopušten je prigovor ništavosti koji tuženik podnese na drugačiji način od protutužbe za proglašavanje ništavosti dizajna Zajednice. Članak 85. stavak 2. ipak se primjenjuje *mutatis mutandis*.

3. Sud za dizajn Zajednice čija je sudska nadležnost utemeljena na članku 82. stavcima 1., 2., 3. i 4. ima nadležnost za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, koje su, podložno bilo kojim postupcima potrebnim za priznanje i izvršenje prema glavi III. Konvencije o nadležnosti i izvršenju, primjenjive na državnom području bilo koje države članice. Nijedan drugi sud nema takvu nadležnost.”

10. Glava IX. Odjeljak 3. (članci 93. i 94.) odnose se na „Drug[e] sporov[e] koji se tiču dizajna Zajednice”.

11. U članku 93. („Dopunske odredbe o nadležnosti nacionalnih sudova koji nisu sudovi za dizajn Zajednice”) navodi se:

„1. U državi članici čiji sudovi imaju nadležnost prema članku 79. stavku 1. ili 4., ti su sudovi nadležni u postupcima u odnosu na dizajn Zajednice koji nisu navedeni u članku 81., a koji bi imali mjesnu i stvarnu nadležnost u slučaju tužbi koje se odnose na nacionalno pravo dizajna u toj državi.

[…]”

B. Nacionalno pravo

1. Wet op de rechterlijke organisatie (Zakon o ustrojstvu pravosuđa)

12. U skladu s člankom 78.:

„1. Hoge Raad (Vrhovni sud) odlučuje o žalbama ‚za zaštitu zakonitosti' u kasacijskom postupku koje mogu podnijeti stranka ili Procureur-Generaal (u daljnjem tekstu: Glavni državni odvjetnik) pred Hoge Raadom protiv pravnih radnji, presuda, rješenja i odluka drugostupanjskih i prvostupanjskih sudova.

[…]

7. Žalba ‚za zaštitu zakonitosti' u kasacijskom postupku nije dopuštena ako stranke imaju na raspolaganju redovno pravno sredstvo kojim se ne pogoršava pravni položaj stranaka."

13. Člankom 111. početnim dijelom stavka 2. i točkom (c) Glavnom državnom odvjetniku dodjeljuje se nadležnost za podnošenje žalbe za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku.

2. Zakon od 4. studenoga 2004. o provedbi Uredbe Vijeća Europske unije o dizajnu Zajednice i određivanju nadležnog suda za rješavanje sporova u području dizajna Zajednice (Zakon o provedbi Uredbe (EZ) o dizajnu Zajednice)[3]

14. Člankom 3. propisuje se:

„Za sve tužbe u smislu članka 81. Uredbe u prvom stupnju isključivo je nadležan Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu) a u postupku privremene pravne zaštite sudac tog Rechtbanka nadležan za privremenu pravnu zaštitu."

II. Činjenice u sporu i prethodno pitanje

15. Spin Master je kanadski poduzetnik koji se bavi proizvodnjom igračaka. Pod žigom „Bunchems" stavlja na tržište igru koja se sastoji od šarenih loptica koje se čičkom lijepe jedna na drugu radi sastavljanja svakakvih oblika i figura. Tu je igru 16. siječnja 2015. registrirao na svoje ime kao dizajn Zajednice pod brojem 002614669 0002.

16. High5 pod imenom „Linkeez" stavlja na tržište igru koja se sastoji od šarenih loptica koje se čičkom lijepe jedna na drugu radi sastavljanja svakakvih oblika i figura.

17. Spin Master je pred sucem Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu, Nizozemska) nadležnim za privremenu pravnu zaštitu pokrenuo postupak za donošenje tih mjera, zbog povrede registriranog dizajna Zajednice. Konkretno, zahtijevao je zabranu stavljanja na tržište proizvodâ društva High5 na nizozemskom državnom području.

18. U tom je postupku High5 prigovorio *in limine litis* da samo Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu) ima isključivu nadležnost za rješavanje spora, zbog čega Rechtbank Amsterdam (Sud u Amsterdamu) nije nadležan.

3 (Nederlandse) Wet van 4 november 2004 tot uitvoering van de verordening van de Raad van de Europese Unie betreffende Gemeenschapsmodellen houdende aanwijzing van de rechtbank voor het Gemeenschapsmodel (Uitvoeringswet EG-verordening betreffende Gemeenschapsmodellen) (Stb. 2004/573). U daljnjem tekstu: Zakon od 4. studenoga 2004.

19. Sudac Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) nadležan za privremenu pravnu zaštitu odbio je 12. siječnja 2017. prigovor nenadležnosti na temelju članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002 te je donio niz privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere[4]. U istoj je odluci presudio da je rok za podnošenje tužbe u pogledu merituma, kako je predviđeno člankom 1019i Zakonika o građanskom postupku, šest mjeseci od datuma te odluke.

20. Glavni državni odvjetnik, nakon što je istaknuo da u nizozemskoj sudskoj praksi postoje prijepori o tome jesu li suci rechtbankena (prvostupanjski sudovi) nadležni za privremenu pravnu zaštitu, koji nisu Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu), nadležni za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u tim sporovima, podnio je žalbu „za zaštitu zakonitosti" u kasacijskom postupku protiv odluke suca Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) nadležnog za privremenu pravnu zaštitu.

21. Kasacijskim žalbenim razlogom istaknuo je da:

– U skladu s nizozemskim zakonom, jedini nadležni sud za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere u postupcima zbog povrede dizajna Zajednice jest Rechtbank Den Haag (Sud u Haagu).

– Članak 90. stavak 2. Uredbe br. 6/2002 ne primjenjuje se na sporove predviđene u njezinu članku 81., kao što to proizlazi iz povijesti donošenja propisa i „strukture" navedene uredbe.

22. U tim je okolnostima Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) odlučio Sudu uputiti sljedeće prethodno pitanje:

„Treba li članak 90. stavak 1. Uredbe o dizajnu Zajednice tumačiti na način da on sadržava kogentno prenošenje nadležnosti za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere na sve tamo navedene sudove neke države članice ili se njime državama članicama prepušta – u cijelosti ili djelomično – prenošenje nadležnosti za donošenje takvih mjera isključivo na sudove koji su u skladu s člankom 80. stavkom 1. Uredbe o dizajnu Zajednice imenovani kao sudovi za dizajn Zajednice (prvog i drugog stupnja)?"

III. Postupak pred Sudom

23. Tajništvo Suda zaprimilo je zahtjev za prethodnu odluku 5. studenoga 2018.

24. Pisana očitovanja podnijeli su Glavni državni odvjetnik, nizozemska vlada i Komisija. Sud je odlučio da raspravu nije potrebno održati.

IV. Ocjena

25. Prethodnim pitanjem želi se samo razjasniti proširuje li se isključiva nadležnost (specijaliziranih) sudova za dizajn Zajednice za rješavanje određenih tužbi, odnosno tužbi zbog povrede i tužbi za proglašavanje ništavosti, predviđenih u člancima 80. i 81. Uredbe br. 6/2002, na privremene mjere, uključujući zaštitne mjere na koje se odnosi članak 90. te uredbe.

26. Dvojba nastaje zbog činjenice da se, protivno toj isključivosti, navedenim člankom 90., čini se, otvara mogućnost da se, u pogledu dizajna Zajednice, od drugih sudova država članica (odnosno, ne samo od specijaliziranih) zahtijeva donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere.

4 Među ostalim, uz upozorenje na moguće plaćanje novčanih kazni, zabranio je društvu High5 prodaju loptica za igru i njihovih dodataka te mu je naložio da od profesionalnih kupaca zatraži da ih vrate uz povrat novca i troškova prijevoza. Osim toga, High5 je trebao društvu Spin Master dostaviti popis svojih dobavljača i kupaca, zajedno sa specifikacijom isporučenih proizvoda.

27. Prije razmatranja kako riješiti tu dvojbu, treba razjasniti je li, kao što to naznačuje nacionalni sud u svojem zahtjevu za prethodnu odluku, ovdje riječ o sporu u kojem su ispunjeni zahtjevi iz članka 267. UFEU-a.

A. Dopuštenost prethodnog pitanja

28. Prethodno pitanje o tumačenju upućeno je u okviru žalbe „za zaštitu zakonitosti" u kasacijskom postupku, koju može podnijeti Glavni državni odvjetnik protiv odluka prvostupanjskih i drugostupanjskih sudova pred kojima više nije moguće podnijeti redovno pravno sredstvo.

29. Taj način podnošenja žalbe u kasacijskom postupku služi ujednačenoj primjeni prava. Potreban je kad se pitanje koje je predmet spora pojavljuje u velikom broju predmeta i kad, u nedostatku odluke Hoge Raada (Vrhovni sud), sudska praksa pruža različita rješenja.

30. Riječ je o postupovnom mehanizmu koji maksimizira tradicionalnu nomofilaktičku funkciju koju ima žalba u kasacijskom postupku (odnosno zaštitu zakonitosti u objektivnom smislu, koja je iznad zaštite subjektivnih interesa stranaka u sporu). Toj se funkciji dodaje, „radi zaštite zakonitosti", namjera utvrđivanja sudske prakse za buduće slučajeve, iako bez konkretnih posljedica za osnovni spor, čiji rezultat ostaje nepromijenjen. U slučaju da se žalba prihvati, pobijanu presudu trebalo bi ukinuti, čak i ako ona ne bi utjecala na pravni položaj stranaka koji je već konačno utvrđen u postupku u nižem stupnju.

31. Hoge Raad (Vrhovni sud) očito je sud protiv čijih odluka nema pravnog lijeka, u smislu članka 267. UFEU-a. Stoga je u slučaju dvojbe o tumačenju pravila prava Unije obvezan Sudu uputiti zahtjev za prethodnu odluku.

32. Moglo bi se činiti da, čak i ako se sudu koji je uputio zahtjev općenito prizna sudbena uloga, s obzirom na to da u žalbi za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku ne postoji stvarni spor između stranaka, ne treba prihvatiti zahtjev za prethodnu odluku.

33. Međutim, smatram da taj argument nije moguće prihvatiti. Sud je već odavno odbio mogućnost da se zahtjev za prethodnu odluku upućuje u okviru kontradiktornog postupka[5]. Kao što je to tvrdio nezavisni odvjetnik D. Ruiz-Jarabo Colomer, njegovo je upućivanje dopušteno i „ako nema spora. Presudno je da […] onaj tko od Suda traži pomoć izvršava sudbenu ulogu i smatra da mu je za donošenje odluke potrebno tumačenje prava Zajednice, pri čemu je nevažno to što u postupku u kojem se upućuje zahtjev nema spora"[6].

34. Ako je, kao što je to ovdje slučaj, između stranaka prethodno došlo do spora i odluka suda nižeg stupnja je, u okviru žalbe ili žalbe u kasacijskom postupku, stigla pred visoki sud, „treba, u načelu, smatrati da je sud koji donosi odluku […] sud u smislu članka [267. UFEU-a] i da je ovlašten za upućivanje zahtjeva za prethodnu odluku Sudu"[7].

35. Tu tvrdnju ne dovodi u pitanje činjenica da pojedinačna situacija stranaka u sporu ostaje nepromijenjena, neovisno o smislu presude donesene zbog zaštite zakonitosti. Suprotno tomu, na temelju učinka *erga omnes* presude te vrste imaju svojstvo koje, upravo zbog nadilaženja konkretnog slučaja, itekako opravdava to da Hoge Raad (Vrhovni sud) može Sudu uputiti zahtjev kako bi njegov odgovor, prilikom tumačenja prava Unije, imao veći doseg, i kako bi se na taj način zajamčilo da svi sudovi u Nizozemskoj ujednačeno primjenjuju Uredbu br. 6/2002.

5 Presude od 14. prosinca 1971., Politi (43/71, EU:C:1971:122); od 21. veljače 1974., Birra Dreher (162/73, EU:C:1974:17); od 18. lipnja 1998., Corsica Ferries (C-266/96, EU:C:1998:306) i od 25. lipnja 2009., Roda Golf & Beach Resort (C-14/08, EU:C:2009:395, t. 33.)

6 Mišljenje u predmetu De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, t. 30.)

7 Presuda od 16. prosinca 2008., Cartesio (C-210/06, EU:C:2008:723, t. 57. do 59.)

36. Ukratko, smatram da ne postoje zapreke za prihvaćanje zahtjeva za prethodnu odluku.

B. Meritum

37. U Uredbi br. 6/2002 odabran je jedan model specijalizacije sudova: u svakoj državi članici imenuje se što je moguće manji broj nacionalnih sudova (koji se nazivaju „sudovi za dizajn Zajednice") za donošenje odluka o ništavosti i povredi dizajna Zajednice.

38. To pravilo, izraženo u člancima 80. i 81. navedene uredbe, podrazumijeva da je, a što nije sporno, donošenje odluke *o meritumu* u odgovarajućim sporovima isključivo na navedenim sudovima za dizajn Zajednice, kao stručnjacima u tom području.

39. Međutim, čini se da se u članku 90. stavku 1. navedene uredbe slijedi druga logika, koja je više u skladu s načelom djelotvornosti nego s načelom specijalizacije sudova, što se tiče privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere [8]. Za takve mjere „[s]udovima države članice, uključujući sudove za dizajn Zajednice, može biti podnesen zahtjev […] u odnosu na dizajn Zajednice […]".

40. Stoga na prvi pogled isključivost iz članka 81. nestaje u članku 90. te se na taj način omogućava djelovanje drugih nacionalnih sudova, a ne samo specijaliziranog suda, iako isključivo za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere. Što se tiče tih mjera, zahtjevi u pogledu brzine, svojstvene načelu djelotvornosti, i veće teritorijalne blizine različitih nadležnih sudaca opravdali bi decentralizirano rješenje, umjesto rješenja usmjerenog na samo jedan sud [9].

41. Tekstom članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002 zagovara se takvo tumačenje: bilo koji sud države članice (treba smatrati da se to odnosi na one sudove koji u toj državi rješavaju sporove u pogledu dizajna) može imati pristup toj vrsti mjera. Njime se potvrđuje da se izraz „uključujući sudove za dizajn Zajednice" ne treba odnositi na specijalizirani sud, s obzirom na to da su sudovi za dizajn Zajednice jednako nadležni kao i ostali sudovi za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere [10].

42. Međutim, Glavni državni odvjetnik [11] i nizozemska vlada tvrde da se člankom 90. Uredbe br. 6/2002 ne izmjenjuje doseg članka 81. niti predviđa neka iznimka od odredbi potonjeg članka. Prema njihovu mišljenju, člankom 81. predviđa se nadležnost sudova specijaliziranih za dizajn Zajednice u bilo kojoj fazi postupka za proglašavanje ništavosti ili povrede, uključujući nadležnost za privremenu pravnu zaštitu. Članak 90. primjenjuje se na druge vrste postupaka koji se razlikuju od onih navedenih u članku 81.

43. Komisija zagovara suprotno rješenje. Članak 90. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 može se shvatiti na način da je nadležnost za donošenje zaštitnih mjera u pogledu dizajna Zajednice na sudovima država članica, „uključujući sudove za dizajn Zajednice". Drugim riječima, njime se daje mogućnost pokretanja postupka pred sudovima (specijaliziranim) za dizajn Zajednice ili drugim nespecijaliziranim sudovima (ali koji su općenito nadležni za sporove u području dizajna). Smatram da to stajalište najbolje odgovara tumačenju navedene odredbe.

8 Tipologija tih mjera nije usklađena u Uredbi br. 6/2002: u svakoj se državi članici primjenjuju mjere predviđene nacionalnim zakonodavstvom.

9 Kao što je već navedeno, Uredbom br. 6/2002 dopušteno je da u svakoj državi članici ne postoji samo jedan, nego više („što je moguće manji broj") sudova specijaliziranih za dizajn Zajednice. Nizozemska je odlučila imati samo jedan sud.

10 Drugo je pitanje ono koje se odnosi na učinak tih mjera, ovisno o sudu koji ih donese. Kasnije ću razmotriti tu razliku.

11 Njegova očitovanja istovjetna su onim iznesenim u okviru žalbe za zaštitu zakonitosti u kasacijskom postupku pred Hoge Raadom (Vrhovni sud).

44. U prilog svojem stajalištu, Glavni državni odvjetnik upućuje na Protokol o rješavanju sporova u vezi s povredama i valjanosti patenata Zajednice [12]. Prema mišljenju Glavnog državnog odvjetnika, članak 90. Uredbe br. 6/2002 slijedi obrazac članka 36. tog protokola, čiji je cilj bio omogućiti donošenje zaštitnih mjera koje se odnose na nacionalne patente i na patente Zajednice. Navedenim člankom 36. nije se nastojala uvesti iznimka od pravilâ o nacionalnoj nadležnosti iz Protokola nego od pravila povezanih s međunarodnom nadležnošću [13].

45. Smatram da to upućivanje na sustav sporova u pogledu patenata Zajednice (koji se tada nije konkretizirao trajnim mehanizmom) nije korisno, ni u kojem smislu, za tumačenje članka 90. Uredbe br. 6/2002 o dizajnu. Točno je da je nizozemski zakonodavac ostvario svoju težnju da cijelu nadležnost koja se odnosi na zaštitu patenta Zajednice dodijeli samo jednom sudu te da je pritom potvrdio da slijedi ono što je predviđeno u Protokolu, ali takvom odlukom nisu riješene dvojbe o dosegu članka 90., u vezi s člankom 81. Uredbe br. 6/2002.

46. Veću težinu ima argument u pogledu „strukture" Uredbe br. 6/2002 na koju se pozivaju Glavni državni odvjetnik i nizozemska vlada. S njihova stajališta, članak 90. predstavlja *opće* pravilo u pogledu privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, odnosno riječ je o uređenju koje treba nadopuniti ovisno o vrsti spora u kojem se zahtijevaju:

– Kad je riječ o sporovima „u vezi s povredama i valjanosti dizajna Zajednice" (članak 81.), isključivo specijalizirani sudovi mogu donositi relevantne privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, stoga samo oni imaju isključivu nadležnost u tim postupcima.

– Kad je riječ o ostalim sporovima koji se razlikuju od onih iz članka 81., tekst članka 90. stavka 1. dobiva puni smisao kad određuje da bilo koji sud države članice, uključujući specijalizirane sudove, može donositi privremene mjere, uključujući zaštitne mjere. Tako se bolje pojašnjava taj „problematičan ili zagonetan" [14] tekst.

47. Međutim, ne slažem se s tim stajalištem. Njemu je protivna struktura glave IX. Uredbe br. 6/2002 koja se odnosi na „Nadležnost i postupanje u pravnim postupcima koji se odnose na dizajn Zajednice", koja je podijeljena u tri odjeljka:

– U odjeljku 1. utvrđuje se ono što bi se moglo okarakterizirati kao temelj za utvrđivanje nadležnog nacionalnog suda za rješavanje spora. Pravila na koja se poziva proizlaze iz Briselske konvencije [15] koja se primjenjuju osim ako je drukčije predviđeno Uredbom br. 6/2002.

– Odjeljak 2. sadržava iznimke od primjene Uredbe Bruxelles I.a. U njemu se uvode pravila o međunarodnoj nadležnosti (članak 82.) i utvrđuje koji su sudovi nadležni za rješavanje sporova u pogledu dizajna Zajednice, kao i to o kakvim tužbama odlučuju (članci 80. i 81.) [16]. Članak 90. („Privremene mjere, uključujući zaštitne mjere") umetnut je u taj odjeljak.

12 SL 1989., L 401, str. 34.

13 Protokol u članku 14. uređuje međunarodnu, a u članku 15. nacionalnu nadležnost.

14 Očitovanja Glavnog državnog odvjetnika, t. 3.23.

15 SL 1998., C 27, str. 1., konsolidirana verzija u SL 2009., L 147, str. 5. Međutim, upućivanje na tu konvenciju treba shvatiti kao upućivanje na Uredbu (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2012., L 351, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 11., str. 289.; u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles I.a).

16 Osim toga, njime se uređuju određene posebnosti u pogledu dosega i učinaka podnošenja tužbe zbog povrede ili tužbe za proglašavanje ništavosti te sadržava, među ostalim, odredbe o primjenjivom pravu, povezanim postupcima i nadležnosti u drugom stupnju (članci 82. do 89., 91. i 92.).

– U odjeljku 3., naslovljenom „Drugi sporovi koji se tiču dizajna Zajednice”, upućuje se na članak 79. stavke 1. i 4. radi određivanja nadležnog nacionalnog suda[17] te se dodjeljuje nacionalna nadležnost u pogledu postupaka različitih od onih navedenih u članku 81. Konkretno, dodjeljuje je se sudovima koji imaju mjesnu i stvarnu nadležnost u slučaju tužbi koje se odnose na nacionalno pravo dizajna u toj državi (članak 93.).

48. Sustavnim tumačenjem glave IX. Uredbe br. 6/2002 potvrđuje se da je zakonodavac želio drukčije urediti, s jedne strane, tužbe zbog povrede i tužbe za proglašavanje dizajna Zajednice ništavim, i s druge strane, ostale tužbe. Prvonavedene tužbe uređuju se u odjeljku 2., u koji je umetnut članak 90. Stoga je teško prihvatiti da potonji članak ima drukčiji cilj od normativne cjeline (odjeljak 2.) čiji je dio. Drugim riječima, članak 90. također vrijedi za privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, koje se zahtijevaju tijekom postupaka koji se odnose na povrede i na ništavost dizajna Zajednice.

49. Nizozemska vlada kao dodatni argument ističe da je položaj članka 90. u odjeljku 2. udaljen od članaka 80. i 81. Uredbe br. 6/2002. Tvrdi da činjenica da su između njih umetnuti članci 82. do 89., koji se odnose na drugu vrstu pitanja, pretpostavlja određenu nepovezanost među njima.

50. Smatram da taj argument nije moguće prihvatiti. U tekstu članaka 82. do 89. Uredbe br. 6/2002 uvelike se upućuje na postupke predviđene u članku 81., zbog čega je očito da slijede istu logiku kojom se opravdava uključivanje svih tih članaka u glavu IX. odjeljak 2. Jednakom se logikom objašnjava zašto se članak 90. nalazi u tom istom odjeljku, čime se dodatno podupire ideja da zaštitne mjere na koje upućuje odgovaraju postupcima predviđenim u članku 81., a ne postupcima iz članka 93., koji se nalazi u odjeljku 3.

51. Stoga kriteriji doslovnog i sustavnog tumačenja dovode do drukčijeg rješenja od onog koje zagovaraju Glavni državni odvjetnik i nizozemska vlada. Na isto rješenje upućuje logika dvojnog sustava specijaliziranih sudova i ostalih nadležnih sudova u svakoj državi članici, ako se kombinira, s jedne strane, s različitim funkcijama privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, i, s druge strane, s funkcijama sudske odluke kojom se rješava meritum spora.

52. Nedvojbeno je da specijalizacija sudova za dizajn Zajednice pridonosi jedinstvenosti sudske prakse i postizanju ujednačene primjene pravila kojima se uređuju, *što se tiče merituma*, tužbe zbog povrede i tužbe za proglašavanje ništavosti. Takvo shvaćanje zadaće odlučivanja o meritumu prožima sustav Uredbe br. 6/2002: stoga, kad se člankom 80. što je moguće manjem broju sudova daje nadležnost u pogledu postupaka iz članka 81., nastoji se pomoći „razvoju jedinstvenog tumačenja uvjeta koji se odnose na valjanost dizajna Zajednice” (uvodna izjava 28.).

53. Međutim, takvu svrhu ne treba primijeniti na privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, čije je donošenje po definiciji vremenski ograničeno i ne dovodi u pitanje (ne smije dovoditi u pitanje) konačnu odluku u sporu.

54. Ne osporavajući praktičnu važnost koju u određenim predmetima može imati odluka o privremenoj pravnoj zaštiti, ona je i dalje uvjetovana nastavkom glavnog postupka[18] i ne smije zadirati u njega. U Uredbi br. 6/2002, odlučivanje o složenim pitanjima koja utječu na meritum predmeta (kao što to može biti povreda ili ništavost dizajna) izričito se povjerava specijaliziranim sudovima.

17 Ako nijedan sud nije nadležan u skladu s pravilima iz članka 79. stavaka 1. i 4., imenuju se sudovi zemlje u kojoj Ured za usklađivanje na unutarnjem tržištu (žigovi i dizajni) ima svoje sjedište.

18 Stoga je sudac Rechtbanka Amsterdam (Sud u Amsterdamu) nadležan za privremenu pravnu zaštitu, u svojoj odluci od 12. siječnja 2017., odredio rok za podnošenje tužbe u pogledu merituma.

55. Tako se, na primjer, što se tiče protutužbe, može vidjeti da je tuženik, u skladu s člankom 85. stavkom 1., treba podnijeti ako želi osporavati valjanost dizajna Zajednice čiji je tužitelj nositelj nakon što je potonji tužitelj pokrenuo postupak iz članka 81. Uredbe br. 6/2002. Suprotno tomu, u postupovnoj fazi koja se odnosi na privremene mjere, uključujući i zaštitne mjere, dovoljno je da tuženik podnese tek *prigovor* ništavosti (članak 90. stavak 2. Uredbe br. 6/2002) [19].

56. Iz tog dvojnog postupanja proizlazi da, za zakonodavca Unije, odluka o privremenoj pravnoj zaštiti, upravo zbog svoje privremenosti i jer se donosi do odluke o meritumu, ima ograničeni učinak. Nije točno da sudac nadležan za privremenu pravnu zaštitu ne može, u svojoj ocjeni *fumus boni iuris* ili ostalih tužbenih razloga, uzeti u obzir tuženikovu tvrdnju (na temelju prigovora) o valjanosti tužiteljeva dizajna, ali s obzirom na to da ta odluka nije konačna, ne zahtijeva protutužbu ni intervenciju specijaliziranog suda koji, u konačnici, treba donijeti odluku u tom pogledu.

57. Uostalom, treba uzeti u obzir da, iako sudovi za dizajn Zajednice nedvojbeno raspolažu znanjem u tom području, to ne znači da ga ostali nacionalni sudovi nemaju.

58. Naime, sustav zaštite dizajna temelji se na supostojanju dizajna na razini Zajednice i dizajna isključivo na nacionalnoj razini, a ono se odražava u povezanoj dodjeli sudskih nadležnosti.

59. Zaštita nacionalnog prava na dizajn jest na nacionalnim sudovima (nespecijaliziranim u smislu Uredbe br. 6/2002) koji utvrđuju pravila u svakoj državi članici, što im samo po sebi nedvojbeno daje znanje u tom području. U tim sporovima mogu donositi iste zaštitne mjere koje su, po potrebi, primjenjive na sporove u pogledu dizajna Zajednice [20].

60. Osim toga, ti (nespecijalizirani) nacionalni sudovi također su nadležni za rješavanje određenih sporova u pogledu dizajna Zajednice, u smislu članka 93. Uredbe br. 6/2002. Isto tako, u tim sporovima mogu donositi privremene mjere, uključujući zaštitne mjere.

61. Stoga sudovi isključeni iz nadležnosti iz članka 81. Uredbe br. 6/2002 djeluju u području koje im je poznato, neovisno o tome što nisu ovlašteni za odlučivanje u pogledu merituma u sporovima koji se odnose na povredu ili ništavost dizajna Zajednice.

62. Stoga mi se čini da se argumentom (veće) specijaliziranosti sudova za dizajn Zajednice ne može opravdati ograničavanje nadležnosti ostalih nacionalnih sudova što se tiče privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere.

63. Nizozemska vlada tumači članak 90. stavak 1. Uredbe br. 6/2002 na način da se njime državama članicama daje sloboda da odaberu kako će organizirati postupak privremene pravne zaštite, uz ograničenje da je nužno riječ o sudu nadležnom za dizajn Zajednice.

64. U tu svrhu navodi da se postupovna autonomija država članica mijenja samo ako postoje izričita pravila na temelju kojih je treba dati konkretnom pravosudnom tijelu s određenim nadležnostima (kao što to čine članci 80. i 81. Uredbe br. 6/2002). Posljedično, ničim se ne sprečava neku državu da odluči da je isključiva nadležnost za tužbe zbog povrede ili tužbe za proglašavanje ništavosti, uključujući fazu koja se odnosi na donošenje zaštitnih mjera, na specijaliziranim sudovima za dizajn Zajednice.

19 U španjolskoj jezičnoj verziji tog stavka neprikladno je upotrijebljen izraz „*tužba za proglašavanje ništavosti*" kad, zapravo, u postupovnom smislu predstavlja pravi *prigovor*, a ne tužbu. To potvrđuju i druge jezične verzije koje sam uzeo u obzir: *exception de nullité*, u francuskoj jezičnoj verziji; *plea*, u engleskoj jezičnoj verziji; *eccezioni di nullità*, u talijanskoj jezičnoj verziji; *excepção de nulidade*, u portugalskoj jezičnoj verziji; *Einwand der Nichtigkeit*, u njemačkoj jezičnoj verziji.

20 Kao što sam već istaknuo (bilješka 8.), Uredba br. 6/2002 ne sadržava posebne odredbe o tipologiji tih mjera, čiji je sustav predviđen zakonodavstvom svake države članice u pogledu nacionalnog prava na dizajn.

65. To se stajalište temelji na shvaćanju članka 90. stavka 1. Uredbe br. 6/2002 kao pravila kojim se samo daje ovlaštenje: države članice „mogu" iskoristiti mogućnost dodjele nadležnosti za donošenje zaštitnih mjera jednim ili drugim sudovima (uz već navedeno ograničenje kojim se zahtijeva da se u svakom slučaju uključe sudovi za dizajn Zajednice).

66. Međutim, smatram da upotreba sintagme „mogu" u toj odredbi ima drugo značenje, koje je usklađenije sa svrhom tog pravila. Mogućnost odabira ne odnosi se na države članice, nego na sudionike u postupku. I upravo iz razloga koji se odnose na zaštitu interesa potonjih sudionika u postupku i na blizinu sudova koji im trebaju dati hitan odgovor [21], iako samo u okviru privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, dopušteno im je obratiti se specijaliziranim ili redovnim sudovima.

67. Stoga odredbu treba tumačiti sa stajališta nositelja prava svojstvenog dizajnu Zajednice, koji traže svoju sudsku zaštitu. U konačnici, potiče se pokretanje postupka *bolje* privremene pravne zaštite, u kojem prevladava učinkovitost [22], dok, što se tiče merituma, prevladava specijaliziranost za rješavanje tužbi zbog povrede ili tužbi za proglašavanje ništavosti.

68. Moglo bi se smatrati da je u tom slučaju uključivanje sudova za dizajn Zajednice suvišno, ali to nije slučaj. Ključan je članak 90. stavak 3. na temelju kojeg:

– Ako zainteresirana osoba sudu za dizajn Zajednice želi podnijeti zahtjev za donošenje privremene mjere, uključujući zaštitne mjere, mjere koje potonji sud donese primjenjive su na državnom području bilo koje države članice.

– Ako zainteresirana osoba taj zahtjev želi podnijeti drugim nacionalnim sudovima, različitim od specijaliziranih sudova, djelotvornost zaštitne mjere koju oni donesu ograničena je na dotičnu državu članicu.

69. Upravo se posljednjom rečenicom članka 90. stavka 3. Uredbe br. 6/2002 potvrđuje prethodno navedeno. Ne bi bilo potrebno predvidjeti da „[n]ijedan drugi sud [različit od sudova za dizajn Zajednice] nema takvu nadležnost [odnosno nadležnost da djelotvornost svojih privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, proširi na državno područje bilo koje države članice]", da drugi sudovi sami po sebi nisu nadležni za donošenje bilo kakve zaštitne mjere u okviru tužbe za proglašavanje ništavosti i tužbe zbog povrede dizajna Zajednice.

70. Ukratko, time što nacionalni sudovi donose zaštitne mjere (u smislu koji je već objašnjen), postiže se sudska zaštita svojstvena toj vrsti postupaka, koja je hitna, a da pritom, ponavljam, u toj postupovnoj fazi nije moguće iscrpiti ispitivanje merituma spora, što je isključivo na sudovima za dizajn Zajednice.

21 Tako to tumači Komisija kad ističe da pojedinac treba imati na raspolaganju sud koji mu je zemljopisno blizu, i od kojeg može tražiti hitne mjere sigurnosti, što znači da je specijaliziranost sudova postaje manje važna. Kao primjer navodi potrebu za očuvanjem dokaza zbog opasnosti od nestanka ili distribuciju krivotvorenih proizvoda iz jedinstvenog distribucijskog mjesta, poput luke ili tvornice.

22 U području intelektualnog vlasništva, privremena pravna zaštita ima ključnu ulogu u tome da, uz poštovanje prava na obranu druge stranke, nositelj prava ostvari odgovarajuću zaštitu prije donošenja odluke o meritumu [uvodna izjava 22. Direktive 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL 2004., L 157, str. 45.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 17., svezak 2., str. 74.).

V. Zaključak

71. S obzirom na prethodno navedeno, Sudu predlažem da na pitanje koje je uputio Hoge Raad der Nederlanden (Vrhovni sud Nizozemske) odgovori na sljedeći način:

„Članak 90. stavak 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 6/2002 od 12. prosinca 2001. o dizajnu Zajednice treba tumačiti na način da su nacionalni sudovi nadležni u području nacionalnog prava na dizajn ovlašteni za donošenje privremenih mjera, uključujući zaštitne mjere, u postupcima o povredi ili valjanosti dizajna Zajednice čija je odluka o meritumu isključivo na sudovima imenovanim u skladu s člankom 80. stavkom 1. te uredbe.”